

Derogatie: Standpunt Nederlandse Melkveehouders Vakbond

De Nederlandse Melkveehouders Vakbond (NMV) is voorstander van een derogatie gekoppeld aan grasland van 300 kg stikstof per hectare. Er zijn een aantal redenen waarom NMV hier voorstander van is:

- Uit onderzoek is gebleken (WUR, zie ook MER rapportage 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn) dat grasland zonder nadelige milieugevolgen een hogere stikstofgift per hectare kan verwerken.
- Meer dierlijke mest zorgt voor een toename van het organische stof gehalte in de bodem, dit heeft een positief effect op de vastlegging van CO₂ in de bodem. Meer organische stof in de bodem heeft bovendien een positief effect op nitraatuitspoeling, Nitraat spoelt minder makkelijk uit wanneer het organische stofgehalte groter is.
- NMV is geen voorstander van het gebruik van kunstmest. Kunstmest past niet in een circulaire economie en kent veel nadelen. Tijdens de productie van kunstmest wordt er aardgas gebruikt, de kunstmestproductie in Nederland is zelfs verantwoordelijk voor een aanzienlijk verbruik van de hoeveelheid aardgas die in Nederland gewonnen wordt. Voor de productie van 1 ton KAS is 300 kuub aardgas nodig. Een Britse studie houdt kunstmest verantwoordelijk voor 40% van de CO₂ uitstoot in de graanteelt (The environmental impact of fertilizer embodied in a wheat-to-bread supply chain, Goucher et al, 2017).
- Kunstmest zorgt daarnaast voor ammoniak uitstoot en spoelt meer nitraat uit dan onbewerkte dierlijke mest. (Nitrate leaching from liquid cattle manure compared to synthetic fertilizer applied to grassland or silage maize in the Netherlands, H de Boer, 2017).
- Dierlijke mest past zich in de bodem aan, aan klimatologische omstandigheden. Bij droog weer vindt er minder afgifte van stikstof plaats waardoor er minder uitspoeling is dan bij kunstmest.
- Het is, vanuit financieel en milieukundig oogpunt, niet gewenst dat bedrijven onbewerkte dierlijke mest afvoeren en kunstmest aanvoeren. NMV is voorstander van het sluiten van kringlopen, het liefst op de boerderij. Het slepen met mest, zorgt voor extra ammoniakuitstoot, stikstof uitstoot en CO₂ uitstoot door het vervoer en overpompen van mest. Daarnaast werkt het fraude in de hand.
- Het CDM geeft in haar advies aan dat er meer ammoniakemissie zal zijn bij een derogatie van 300 kg stikstof per hectare. NMV snapt de redenatie van CDM in deze niet: er is geen sprake van een toename van de mestproductie. Mest vanuit de melkveehouderij gaat grotendeels naar akkerbouwbedrijven. Bij het overpompen en scheiden van mest ontstaat ook ammoniakemissie. De hoeveel ammoniak die meer uitgescheiden wordt door een hogere stikstofnorm, is volgens NMV minimaal. NMV vraagt zich af of het CDM deze redenering mee genomen heeft in het advies 'Beoordeling derogatie-opties'.
- Een hogere stikstofgift uit dierlijke mest is noodzakelijk voor bedrijven die niet in de fosfaatklasse 'hoog' zitten. De NMV is positief over de aanpassing van de fosfaatklassen. Hierdoor krijgen bedrijven met gronden in de lagere fosfaatklassen de mogelijkheid hun fosfaattoestand op peil te houden of te brengen. Deze bedrijven mogen meer fosfaat op het land brengen maar als zij gebruik willen maken van deze ruimte lopen tegen de norm van het stikstofgebruik in de dierlijke mest aan. Een betere balans tussen stikstofgebruiksnorm en fosfaatgebruiksnorm is daarom van groot belang. Wanneer deze normen niet in balans zijn moet er weer

dierlijke mest worden afgevoerd en fosfaatkunstmest worden aangevoerd. Op derogatiebedrijven is het aanvoeren van fosfaatkunstmest echter niet toegestaan. Hierdoor ontstaat er een probleem met toediening van de juiste hoeveelheid fosfaat.

- De onbalans van fosfaat en stikstofnormen zorgt ook voor een groot verlies aan plaatsingsruimte van dierlijke mest op de Nederlandse mestmarkt. In theorie is de plaatsingsruimte er wel, maar door de te scherpe stikstofnorm kan er geen gebruik van gemaakt worden. Dit zorgt voor onnodige druk op de mestmarkt, met mogelijke gevolgen als extra hoge kosten en fraudedruk.
- Deze onbalans wordt steeds groter naarmate de fosfaat efficiëntie op de bedrijven toeneemt. Bedrijven met een groot BEX-voordeel hebben vaak nog maar 1 - 1,2 kg fosfaat/ton bij ongeveer 3,8 - 4 kg N/ton. Bij een derogatie van 250 kg N op grasland kan bij 1,2 fosfaat en 4 N slechts 75 kg fosfaat gebracht worden, bij een derogatie van 230 kg N zelfs slechts 69 kg fosfaat. Dit terwijl bij fosfaatklasse neutraal 95 kg fosfaat gebracht mag worden: Een enorm verlies aan plaatsingsruimte en op termijn ook een verschraling van de grond en daarmee verlies aan bodemvruchtbaarheid.
- Het koppelen van derogatie aan grasland zonder hier de 80-20 norm aan te koppelen, zal met name op het Zuidelijke zand tot gevolg kunnen hebben dat er meer grasland komt. Mits het loslaten van deze norm gekoppeld is aan een stikstofgebruiksnorm die voldoende hoog is. De norm die momenteel geldt van 230 kg per hectare levert veel melkveehouders in het Zuiden te weinig voordeel op. In het Zuidelijk gebied ligt het aandeel derogatiebedrijven dan ook beduidend lager. Omdat bedrijven zonder derogatie ook voor grasland terugvallen naar 170 kg N gaan zij vaak nog meer mais en minder gras telen. Maisland brengt ongeveer 18 ton ds/ha op, grasland slechts 12 ton ds/ha. Voor intensievere bedrijven die voer aan moeten kopen, wordt het dan interessanter om meer mais te telen. Een ruimere derogatie voor alleen grasland zal het voor deze bedrijven juist interessanter maken om weer meer grasland gaan te telen. Omdat onder grasland de beste grondwaterkwaliteit wordt gevonden, vindt NMV het van groot belang om het houden van grasland te bevorderen. Dit kan een groot aandeel hebben in het behalen van de doelen in het kader van de Nitraatrichtlijn en de Kader Richtlijn Water (KRW).
- Er zijn ook steeds meer extensieve bedrijven die overwegen te stoppen met de huidige derogatie. Door de verplichte 80% grasland hebben zij een groeiend overschot aan gras/voordroog op hun bedrijf. Dit wordt nog versterkt door de fosfaatregelgeving waardoor het aantal stuks vee teruggebracht moet worden en dus minder is dan voorzien. Zeker bij een groeizaam jaar, zoals afgelopen jaar kan dan een voeroverschot ontstaan. Het kan voor deze bedrijven interessant worden (een aantal jaren) te stoppen met derogatie en een groot deel van hun grasland om te zetten in bouwland. Een derogatie van 300 kg N op alleen grasland kan ook hier juist grasland behouden.
- De NMV is niet bang dat bij het loslaten van de verplichte 80% grasland melkveehouders massaal minder grasland zullen gaan houden: Door de Wet grondgebonden groei melkveehouderij moeten melkveehouders voldoende plaatsingsruimte behouden om hun aantallen vee te kunnen houden. Grasland geeft veel meer plaatsingsruimte dan bouwland.
- Bij een derogatie van 300 kg N gekoppeld aan grasland zullen veehouders vaak (zeker bij fosfaatklasse hoog) tegen de fosfaatgrens aanlopen. Om de hoeveelheid N uit dierlijke mest in te vullen zullen deze veehouders gebruik willen maken van gescheiden mest. Een overschotbedrijf zal dan dikke fractie met vooral fosfaat afvoeren en de dunne fractie zelf gebruiken, een extensief bedrijf kan dunne fractie aanvoeren. Wat de NMV betreft zou dit ook dunne fractie van varkensmest kunnen zijn. Dit zou een uitkomst zijn voor de varkenshouderij, waar de afvoer van de dunne fractie (behalve in de pilots waarbij deze als kunstmestvervanger ingezet mag worden) problematisch is. Mestverwerking kan hiermee een stuk goedkoper worden en het kunstmestgebruik kan verder teruggedrongen worden.